

נראה להקל בזה אך זה רק בספק אמ"ה אבל בודאי אבר מן החי אין להקל מזה טעם השני דאף בהכלעה דזה אינו כותב רק למניין ויותר אין להאריך בדבר ידירו :

תשובה לג

למדינת פורין לק"ק זאלישיץ להרבנים המוסלמים
החריפים היראים ושלימים ב"ד צדק שם ובתוכם
הרבנים המוסלמים הגבירים הי' .

הנה מכתבם קבלתי ועד היום לא הייתי בקו בריאה להיות לי כח להשיב עד הנה. והנה ע"ד שאלתם בש"כ שנתח"כ להפאכטריים שלא ישחוט בלי רשות מהם ותבדוק שפיר על ח"כ שלו ושחט בהכפרים בלי רשות מהפאכטריים והנה ר"מ הקשה לשאלו ממני כי במדינתנו בעירות הקרובים עלינו אינו מתערב בדיני השוחטים כי בעו"ה בזמן הזה יד זרים נזרית וכל הדובר שקר ירו על העליזות לכך עת לחשות אך אחת כיון דאח"כ רחוקים ממדינה אחרת מוכרח אינו להשיב לכם . הנה מה שר"ה ר"מ לומר דהשבוטה הוי באונס שה' ירא שידחוהו מפניסתו הנה ח"ו לומר זה הוי אונס, דאונס הוי רק אם רצו להורגו או לטול ממנו מה דכבר הוי שלו אבל אם הוי רק מזה מניעת הדין שיהיו מונעים אותו מהרשות אין זה אונס חס הוי באונס דאחי מנפשי המבואר בשו"מ סי' ר"ה וחי' לרמה זה לאונס. ומה שדימה דין זה לדין קהל שפסלו שחיתת הכל. הנה הנוף דין קהל שפסלו שחיתת הכל תמהו האחרונים ועיין בחבורי קנאת סופרים סדרפס כעת בלבוש ה' זכיתי לראות נמרו במהרה ושם בסי' י"ח ישבתי דברי הרא"ש על נכון. אך כיוון דאחי דומה לדין הרא"ש דשם מיירי ששחט לזה דאסרו שחיתתו ור"ה להאכילם דבר שאסרו על נפשם אבל בזה בני העיר או הפאכטריים אסרו על נפשם שחיתתו אבל הוא לא שחט להם רק לבני הכפרים ובני הכפרים לא אסרו על נפשם שחיתתו חס אינו ידוע אם יקנו מהם הפאכטריים להביא העירה אם לא ועב"פ אף אם דרכם בכך אין זה ברור ומה להשחוט בכך הוא שחט להכפרים מה. לו להשיב לאיזה אנשים שמכרו אח"כ אנשי הכפרים, גם בלח"ה הפאכטריים אינו כל הקהל או רובם בודאי אם נתקת אנשים, אסרו על נפשם שחיתת השו"ב והוא שחט להם אינו כחשור לאידי כיון דהם רק יחידים ובעלה דעתן ואין להם כח לאסרו לעשות שחיתתו כנבילה. גם זה יפה כתבו מעלתכם דדין קהל שפסלו שחיתת הכל הוי רק אם פסלו בפירוש אבל כאן לא פסלו בפירוש רק שנתח"כ שלא ישחוט בלי רשות אין זה בכלל קהל שפסלו שחיתת הכל ולכן הנה מדינה ה' מקום להכשירו אבל אעפ"כ אינו אינו נמנה עמכם להטריף להכשירו כי הנה לא כימים הראשונים אהנו ולהחזיר להשחוט לאומנתו תלי בענין הזמן . והנה אחת חוששים לאשמו ועפלו התלוים בו ואחי חושש להרבה אנשים שיאכלו משחיתתו אנשים ונשים וטף שלא יכעלו בשונג באכילת איסור ומה לנו לאשה ובני' התלוין ב' הנה דמם מידו יבוקש שה' לו להיות ירא שמים ולעשות כמשפט התורה ואהנו נקיים . כי הנה כימים הראשונים שה' הרוב העולם יראי שמים ומבקשים האמת הי"ה מקום להקל בשו"ב ע"י השו"ב וקבלת ד"ח אף שימך דעושה כן מזה פריסתו מ"מ בודאי יח' על השוחט מורא בשר ודם אולי יתאלץ עיר בו רעה ולא יח' לו פזר להופיל לא כן פתח כי בעו"ה פשעה הארץ ה' הטוב יכפר וכל שוחט קל שבקלים מוצא לו עוה"ר הוא משפחתו ושאר אנשים חסידים לו ורבו אורחי שקר ומחזיקים ידי שקר, לכך כימים הללו אין לשו"ב שום מורא בשר ודם כי בטוח בעזרתו וכמה דרכים יתאלץ לו לשו"ב לקר בזה הזמן לר"ך לראות שחיתת השו"ב ירא ה' מרבים יותר מכל אשר היו לפניו ובאיה דבר קל יח' מה שיהי' ראוי לרחותו מאלוהינו, ועיין סמיכת קלל לזה בח"י ה' פסח סי' תמ"ח ד"כ דבזמן הזה לא שייך מומת לחאבון דכולם עובדי להכשירם ינסו וכו' כן אנכי במילתא בזה . ואחשול לכם משל הנה בדין הש"פ הקשור על הנגיבה לא חשור על השחיתתו ומותר לאכול משחיתתו ואמרו נא בזה"ל אם גנב ישחוט בהמה או טוף אף שידוע ה' שחיתתו אם יאכלו ממנו ודאי אינו כי הכל יודעים דנגיבה בזמן הזה חסידים על כל התורה כן ה"ה השוחט בזמן הזה אם חשור על איזה קלות שיהי' אם אינו ירא ה' מרבים יותר ממה שהי' בדורות הראשונים אין לאכול משחיתתו לכך לרעתי ראוי לאסרו ואח"כ מה שחזרו עשו . יותר אין להאריך בדבר ידירכם המדבר באמת ובלב תמיס וכו' :

סנס

דהבועל ה' עמה ביחוד אבל בלא אחזק עומאה כלל י"ל דמהי חלקה ג"כ ולכן בנמלא דלא אחזק שרץ כלל אזלינן בחר רובא כיון דגם החזקה ה' מהי. והנה גם זה יפה כתב ר"מ דמהתם אין רא' מתפרד דהוי רובא דאח"כ קמן ועי' לא שאל הש"ס בחולין רק על רובא דליחא קמן לזה י"ל דזה לא מהי בעומאה. ומ"ס רא' מיד' סי' שפ"ד ספיק' ג' בהג"ה בזה דבר תמהו אחר דאסור עומאה כהן מה שמותר לעומאות או אסור שייך לדין עומאה זה אינו דזה הוי רק כשאר אסורין והוי בכלל אסורין ואינו כדיון ספק עומאה ומדע דהרי אינו מחלק בזה בין נמלא ברה"י או ברה"ר דזה"ל הוי דין אסורין . ועוד ממה מביא רא"י אם מרוב יסרלל הרי זה הוי לחומרא ואם הרוב נכריים הרי התם הכונה שאינו מחויב לקבדו מחויב לקבדו מת מלוה ודאי הוי כשאר אסורין ולכן אזלינן בחר רובא אם חייב לקבדו עד שאני תמה על ראיתו מה שלא הרגיש בזה ר"מ. ובגידון שאל באחוות שנטרפו מזה נקיבת הוושטין איך מוכרין לנכרים הרי הוי איסור למכור הבני מעיס לנכרים והנה האריך ר"מ קלח בהחידים חדשים אשר אין מוחין לי להורות בזה ה"לכה למעשה וכבר כתב ר"מ שכבר הרגיש בזה בעל ח"ס ביו"ד וברית אברהם. והנה לדעתי ה' נראה בפשיטות כיון דאם יכול הנכרי לעשות כן בפלגו ליכא לפי עור ואין איסור רק מדרבנן וא"כ בזה כיון דרוב נקיבת הוושטין אינו עריפה ודאי רק ספק וא"כ הוי ספק דרבנן ובספק מותר למכור לנכרים ולא שייך בזה לומר אין עושין ספק דרבנן לכתחלה כיון דכבר חזקנו לו ואם נאסור לו למכרם יח' להפסד ולכן אין זה לכתחלה לכך מותר למכרם. והיותר נראה כי הפסד דעת הרמב"ם דספק תורה מן התורה לקולא ולכן נהי דרעת הרוב הפוסקים דהוי מן התורה היינו בישראל אבל בב"ב נהי במה שחס נמי אסורין היינו בודאי ולא בספק וטעמא נראה חדא דבישראל הוי הלמ"מ דספיקא אסורא או אפשר לומר דבישראל יליפין מכל חלב לרבות ספיקא כמ"ס ביומא דף פ"א דכל חלב לרבות כיו וחס' והכוונה בפה דקאמר ביומא אינטרך קרא לחאוי ספיקא היינו דבמחל כיון דהוי ספק כרת מוכח מאשם תלוי דספיקא אסורא ולכן לא אנטרך קרא לחאוי ספיקא ולי' אם אינו עושין לחלב יח' לשאר אסורין לא יחא להש"ס לומר כן וטפי מתבאר לומר דהוי אסמכתא אבל ר"י ח"ס אסור מן התורה בב"ב ס"ל ראינו אסמכתא ובע"כ דס"ל דהכוונה דגם ספיקא אנטרך קרא לחאוי והיינו באם אינו ענין לחלב הוי לשאר אסורין קמ"ל דגם בשאר אסורין ספיקא לחומרא מן התורה ומיושב קושיות הפר"ח על הרמב"ם ובחידושינו ישבנו בעינים אחרים בעוה"י , ועב"פ לפי' בישראל יליפין מכל חלב דאף ספיקא אסורא אבל בב"ב דליכא קרא אינו אסור רק ודאי לא ספיקא ולכן ספק עריפה בשחיתת וכדומה מותר למכור לנכרי . ועוד אסביר יותר הדבר בעוה"י דבישראל כיון דבשונג נמי הוי חוטא ויש דבעי קרבן לכל אף ספיקא אסורא דלמלא הוי עריפה דאף דהוא לא ידע ליהא דהוי שונג נמי עושה עברה אבל בנכרי כיון דרעת הרמב"ם בפערי מה' מליכס דב"ב בשונג אינו חוטא לכך אף ספק מותר לו לכך מותר למכור לו ספק בניה , ועוד נראה דהנה ראיתי במכתב ר"מ שמרדד להקל מזה דבני מעיס אזלינן לאו בר איש ואינו קונה לאכילה וכבר עיינתי בח"ס שכתב כן ודבריוס חמושים דהרי יש בעוף קורקבן וכבר וכדומה התלוים בקנה וושט זה הוי בודאי בכלל אכילה וחז"ל לא אמרו רק בבני מעיס ובפרט הח"ס מיירי אף בבהמה והרי יש שם הריאה וגם הלב והכבד גם השומן הוי בבני מעיס והם ודאי מחובין לאכילה ולכן במח"כ של סח"ס שגב בזה ולכן נראה דודאי למכור לו הבני מעיס לבד מכ"ס הני דברי' שזכרתי ודאי אסור למכור להן דמן הסתם קונה אותם לאכילה אבל במכור בר אחוה בזה כיון דהוי רק בהכלעה בזה שפיר י"ל דהנכרי אינו מכון רק לנוף האוחז ולא למת שבחונה בזה י"ל שפיר דאינו קונה אותו לאכילה לכך מותר למכור לו בהכלעה . והנה בהג"ל ה' נראה לי ליישב מה דקשה לי במה דפריך הש"ס בפ"ב דפסחים ל"ה הרי אמ"ה ומתא מנין לא יוש"ס ארס כוס יין למיז ואמ"ה לב"י דכתיב ולפני עור כו' ה' לכלבים שרי וכו' מה פריך דלמא גם לכלבים אסור ומה דנקטה הללו דלפני עור לומר דעובר בב' לאוין כעין דאמרינן בכתה דוכתא לעבור עליו בב' לאוין וא"ל דהוי קשה לו דא"כ ליתני דעובר אף בלפני עור זה אינו דבשביל מיר לא הוי מני' למיתני ק ולפולס הכונה לעבור עליו בב' לאוין . ולפי ה"ל ח"ס ודאי היכי דלא הוי מקום לעשות י"ל דהכוונה לעבור בב' לאוין אך כאן הנה בשביל איסור הנאה אף ספק אמ"ה אסור ליתא לנכרי' וכן בהכלעה נמי אסורא אבל בשביל לפני עור מותר ספק אבר מן החי או בהכלעה וכיון דליכא למעטי קולא מזה לא הוי לי' לאשתמיך הללו דלפני עור וא"ש . והנה עכ"פ מזה היחידים ה"ל